

15. aastakäit.

№ 12 top.

Meie Marts

Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l.,
6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest
2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäev.

Toimetuse ja talli:
Tallinnas, Harju ja Kiiu tähe nurgal nr. 46/15,
"Leaduse" raamatulaipuses.
Aadress: Wene keeles kirj. kui ka rääkijadele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Марць“.

Sarwitamata jäänud lühemad käsitirjad häwitatakse ära, kui tagasisaamiseks märtsi juurde kätud ei ole. Kirjastajal peab
saatja täielik aadress ja nimi peal oema. Aadressi muutmise eest 10 kop. ja wana aadressi nummer üles anda.

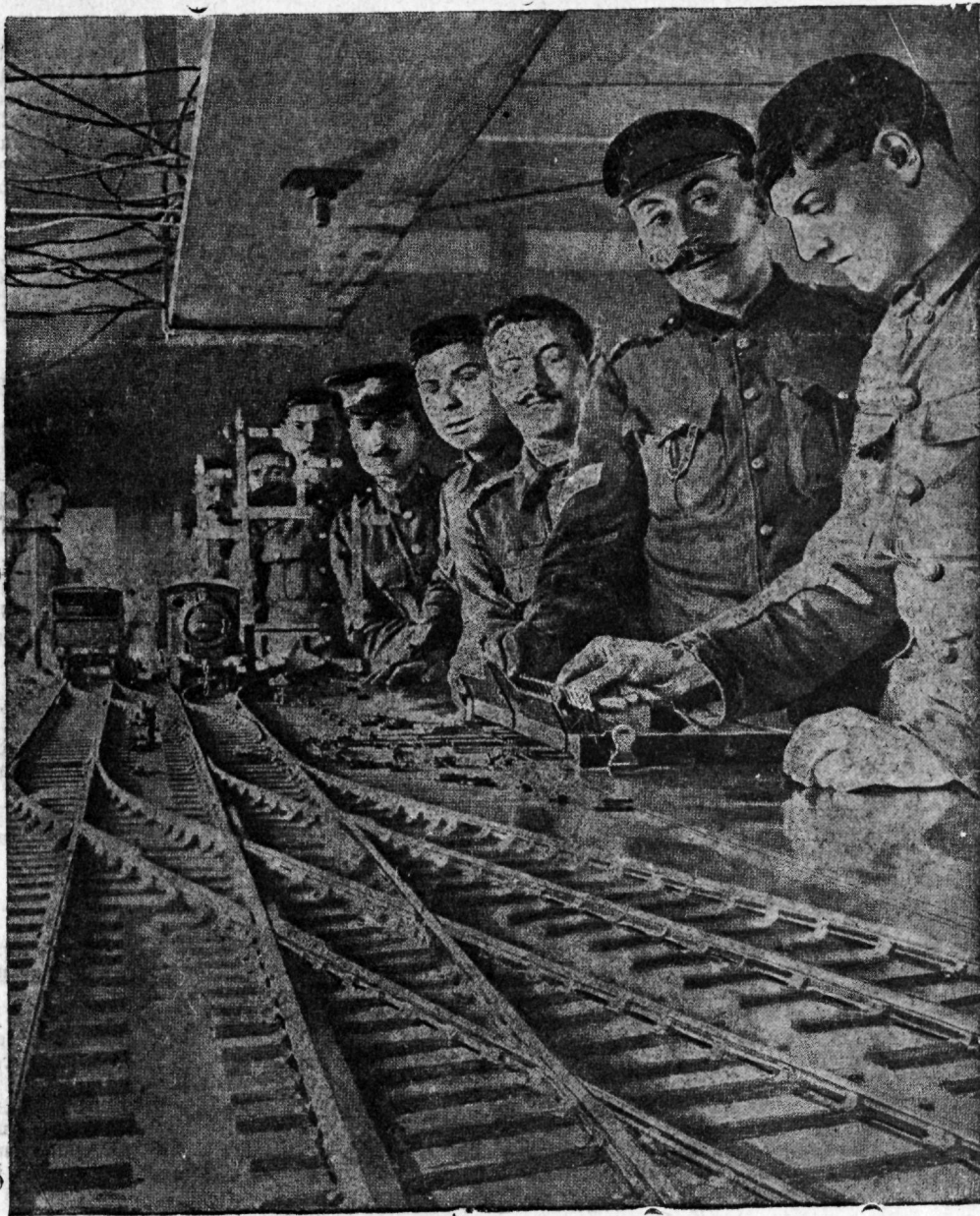
№ 72.

Laupäeval, 2. (15.) jaanuaril 1916.

№ 72.

Fr. R. Krantzfeldi nim.
Eesti ja Nõukik
Raamatukogu

2023

Näitliku õpetuse andmine raudtee-asjandusest ohwitseritele ja sõdatitele Inglise
raudtee-bataljonis.

HEAD UUT AASTAT AUSTATUD LUGEJATELE JA KAASTÖÖLISTELE

SOOWIAD

1. JAAN. 1916.

MEIE MATSI TOIMETUS JA WÄLJAANDJA

Rätsepa pulmad.

Loote Kaspijaba lähemast minewikust.

„Jah, ei oleks mina uskunud, et minu tütar paremat partiit ei tee,“ torises proua Kaasat, kuna ta kaunis kaua juba halbade aegade üle oli kurnud, oma wanema tütre peale, kes praegu temaga üksi kodus oli. Nad wiibisid mõlemad köögis, õhtuineet valmistamas. Ema julatas panni peal petitülka, et nende raswa sees siis räimi praadida, tütar jälle kooris kartuleid kõrwaliiseks.

Kollatate juustega Dulli, kahekümne aastane punaste põstetega ja tugewa kasvuga tütar, vastas kaunis äritatult: „Paremat partiit! Mis see tähendab? Ma palun sind, ema, ära teota mind!“

„Noh, kuidas ma siis muidu ütleva pean?“ tähendas tigi wiiekümne aastane, aga siiski veel hea terwiise juures ja ilus proua, kuna ta räimi ettevaatlikult esmalt jahu sees ringi weeretas ja siis praepanni peal surisewa raswa sisse lastis. „On see siis kellegi partiit, kui sinu juugune nägus neiu, kellel iga sõrme otsas kawaler wõiks olla, niijugusele tuuletallajale tahab minna, kellel —“

„Tuuletallajale?“ sõnwas Dulli wihaft punetades waleda keelega emale wahjele ja kooris ärituses peaaegu poolde kartulid maha. „No, seda pean ma ütleva: seda ma enesele meeldida ei lasje, ema! Sinul ei ole digust jedawiisi minu Georgist rääkida!“

„Wdi peaksin ma dige tema käest veel luba paluma — mis? Wdi mis ta siis muud on — see sinu ilus peigmees? On tal midagi? Kopitakti! Mitte wõlgasi polegi tal, sest et keski nii rumal ei ole, et temale midagi laenats. Ja sihuke tahab veel ärimees olla?“ Ta hakkas pilkawalt naerma.

„Naera aga peale, ema,“ ütles tütar pahajelt. „Ja kui ja ta veel kord nii palju naeratsid ja teda maha teetsid, kui teda siin ei ole — minu filmis ja teda illogi maha teha ei saa. Ja kui ta mind kosima tuli, olite sina ja isa ise need, kes hea meelega „ja“ ütlesid. Wdi ei olnud see nii?“

See küsimus ei ajanud aga proua Kaasakat sugugi segabusesse.

„Mis oleksime meie siis tegema pidanud, isa ja mina,“ andis ta löögivalmilt wastuselt, „kui sina ja sinu ilus Georg armastusest nii narriid olite ja meie oma pealetomamistega enam sugugi rahu ei andnud? Oleksime meie ka kas wdi kümme korda „ei“ öelnud, — mis oleks sellest kasu olnud? Seda eht, et meie juurest ära lipjanud oleksid — oma kallima juurde?“

„Seda oleksin ma ta teinud, ema,“ kinnitas tütar trotsiwalt.

„Noh, näed ja,“ hüüdis ema rahuldatult, sest et ta digufe oli saanud. „Aga mis tõsi, on tõsi: head partiit ja

ei ole teinud! Sest mis on sinu tulewane? Rätsep, kes ennaft meistriks sõimata lasjeb, aga juudi poobidesje turtööd teeb ja erainimeste käest wahel harwa mõned pätsid parandamiseks wdi palitu ümberpõõramiseks saab. Sellest jaab siis nüüd elada ja naist ülemal pidada — tule Jumal appi! Mine, jäta mind oma meistriga parem rahule!“

Põlastaw hääleldla, millega need sõnad öelbud, ajas tütre veel enam ägedusesse, kui sõnad ise. „Nüüd on mul aga ta küll, ema!“ hüüdis ta, nuga kartulikoorte hulla wiisates, kuna ta ilus nägu wihaft lõendas. „Mis suureb elutad te siis ise olete — sina ja isa? Sina olid ennemalt löögitiidruk ja isa tiskerisell, kui abieluse astusite, ja alles siis hakkas isa meistriks, ja kui äri ilka enam tagurpibi minema hakkas, jai isa alles wabrikusse kindlama toha. Mina aga ütlesin Georgile tohe, et mina jellile ei lähe. Armastusest minu wastu sai ta siis meistriks ja peab nüüd muidugi nii kaua ootama, kuni tööd kallalt saab. Ja tööd ta saab, seda ma ei karba. Ta on seni ilka peenikeste meistrite juures olnud ja suurtele jalstele töötanud, oma paarkümme rubla nädalas teeninud ja —“

„Ja tõit läbi löönud!“ hüübis ema pahajelt wahjele ja kordas wihaft: „tõit läbi löönud, jah, see tuuletallaja, niijugune!“

„Ja kui ta ka selle läbi löönud on!“ ei andnud Dulli ka ennaft alla, „siis oli see tema oma raha, aujalt teenitud raha. Kui inimene terve nädala otja tööd teeb, on see siis ime, kui ta laupäewal ja pühapäewal ennaft pisut löbustada tahab.“

„No jah, seisa sina aga tema eest,“ hästitas ema. „Ja lasje teda aga nõnda edasi teha: trahterites, kus tõit hästi kallis ja peenike, süüa ja juua, seltsimajades ja teatris käia. Ja sina jaab kodus nälgitanilasti imeda, kuna mees herrat mängib. Eks niijugust asja ole ennemgi nähtud, ega sinulgi targemine lähe.“

„Ja tulgu ta nii,“ andis Dulli wastu, „siis on see minu asi! Sina oleksid wiimane, kellele ma kurtma tuleksin. Aga ma tean, et minu elu dinnetu ei saa olema! Ja sina, ema, korjad juba kord oma wäljasülitatud kapsad lottu ja ütled: Georg on tubli ja wiisakas mees, minu tütar on hea partiit teinud.“

„Sahaha!“ naeris ema mõrudalt. „Arwad tõeste, et nii tuleb? No siis ajad ja oma nina dige veel pästi!“

„Midagi ei aja ma pästi,“ wastas tütar kindlalt. „Sina ütled kord nii! Ja mõtled tänagi juba nii, ema. Oled ju südamest rõdumus, et kord ometi mees tuli, kes mu wõtab, nii nagu ma olen — ilma kaasararata, sest anda pole jul mulle illogi midagi.“

See oli hoop, mis trehwäs. Proua Kaasat tulfatas lottu, leeras wihaft wärisedes tütre poole, wiibutas ahwarbades noaga ja kisendas: „Sa, häbemata, niijugune! Sa wõid Jumalat tänada, et ma siit räimete juurest ära ei

jaa, muidu ma sul veel teeksin! Wõi mina pean enesele veel nina peale wifata lastma, et sul midagi mehele kaasa wiia ei ole, et meie endi lastele kaasawara ei juuda anda! Matsugu keegi teine, kui tal neli last on, ja nendest kaks nooremad alati veel haiglasel, niisugustel rasgetel aegadel, kus waewalt peoft suhu elada saab — kaasawara peale mõelda? Wõi olettime pidanud meie selle eest nalgima? Inimene, kes tööd teeb, peab ka sööma, ja sellepärast oleme meie ka söönud, et tööd teinud oleme. Ja niisugune kollanokk julgub mulle veel ette wifata, et meie tema pärast nälginud ei ole? Sa pane tähele, et sa ise nalga ei jää oma kitsahabemega!"

See sõna oli alati ägedusesse sattunud proua wiimaseks trumbiks ja trehwas Lullise alati nagu noaga südamesse.

Nagu ussist hammustatud, kargas Lulli plisti. „Kitsahabe?“ karjus ta ääretus wihas, kartulikorwi jalaga nurka wirutades. „Noh, oota aga, ema, seda ma enam ei jäta! Nüüd peab Georg ka teada saama, kui halwaste sa temast alati selja taga räägid. Aga näo ees oled sa temaga alati nii lahke. Ainult mina waene tütarlaps pean alati niisuguse sõna kuulma! Eiti naigus mitte mitte wõiks, kui see kaua wältab! Ja ise oma ema käest pean alati niisuguseid sõnu kuulma — ise oma ema käest! Ma ei juuda enam, ma ei taha enam, ma olen nii õnnetu!“ Ta lõi käed filmade ette ja jooksis wäikesse kitsasse tuppa, mis temale ja ta õdedele magamiskambriks oli.

„Nüüd tõinab ta jälle seal, see pöörane tüdruk“ torises proua Kaasaf, käpa puusa pannes, tale tagant järele.

Tema terve ägedus oli kadunud, ainult pahane oli ta veel tütre peale, et see nii liiga hell on, et juudki lahti ei mõista teha, ja, teiseks, tundis ta ka muret oma tütre tulewiku pärast.

Emana ei wõinud ta selle üle muidugi waimustatud olla, et tema piltis tütar niisugusele waesele mehele peab minema, nagu Georg — tema Lulli, kes, kui ta wähegi oleks tahtnud, plaksupeatel jelle jõuka wirtskaupmehe Raera uulitsalt oleks saanud — kuidas wõib siis nüüd katsumata jätta tütrele selgels teha, et pulmad Georgiga sugugi hea partii ei ole? Kes wõiks seda temale, kui emale, kes oma tütre hea käekäigu eest hoolitseb, keelata? Seda tahaks ta näha!

Pead raputades pööras ta jälle oma räimepanni poole, pööras need surisewa raswa sees teise külje peale ja hakkas siis Lulli poolt nii halastamata nurka heidetud kartulisi koorima. Seal kofsid kobjast kärmed sammud ja paar sekundi hiljem kisti toa uks pisut tormakalt, nähtawasti kärsitult, lahti.

Noor, kõige rohkem kahelümne nelja aastane mees launis kõhna näoga, ruugete rähjarjuustega ja ülespidi teeratud wurrudega ilusal näol, astus, kiirawat maha wõttes, kiireste ja ilma koputamata sisse.

„Tere, proua Kaasaf,“ teretas ta ladusalt ja ulatas naisterahwale oma kitsa walge käe, nõelast torgitud sõrmeotsadega.

„Eks ole ma jälle siin, nii kui Wene wiis kopikat.“

Proua Kaasafa nägu muutus korrastalt üllalaks. Ta naeratas nooremehel mahedalt wastu ja kitsus tal kätt.

„Tere, tere, Georg. Noh, mis sul siis on? Nii heas tujus! On ehk midagi uudist?“

„Muidugi, proua Kaasaf,“ wastas noormees. „Midagi uudist ja midagi head.“

„Sa Jumalukene jah!“ hüüdis naisterahwas põnewalt. „Mis siis?“

Georg ajas enese harkisjalgu. „Pulmad on kahelja päewa pärast,“ kuulutas ta wõidurõõmsalt.

Tulewane ämm lõi jahmatades käed kofku. „Mine ikka nüüd, Georg! Mis sa ei räägi! Millega siis? Wõid wõit-sid pasarnade*) wõiduloofiga?“

„Ega seegi paha oleks,“ wastas noormees õlasi kehitas. „Aga meiesugusel pole seda waja, jõuab ka muidu elus edasi, kui inimesel kaks kätt on, kes tööd oskawad teha, ja pea ka mitte robustitega täidetud ei ole. Aga kus on siis Lulli, ema? Tema on ju esimene, kes seda teadma peab.“

*) Tuletõrjujate.

Ülemine rida: 1. Mikkel Sild, Narwast.
2. Hermann Kellu, Narwast.
Alumine rida: 1. Johannes Buss, Narwast.
2. Aleksander Saare, Rakwerest. Kõik tege-
was sõjawäes.

Proua Kaasaf näitas põidlagla toaulse poole. „Seal. Ja seal ta nüüd istub ja tõnnib, et ma talle pisut nina peale andsin, sellepärast, et ta jälle oma terawaid sõnu tarwitas.“

„Soo?“ ümises Georg umbusklikult. Loomusunnil haitutas ta juba, et ta ise jälle lord tiilidunaks ema ja tütre wahel on olnud. „Minatark oli ta su wastu, ema? Noh, tröösti enmast, kaua sa enam temaga kannatada ei pruugi. Ma wotan selle wihapurika omale.“ Siis lõi ta filmad panni peale. „Mis siis täna head süüta on, ema?“

„Sa näed ju,“ wastas see sõbralikult. Teadmine, et ta wanem tütar warsti mehele saab, äratas temas ikkagi oma teatud jao aukartust tulewase wäimehe wastu. „Head rätmed — raswased nagu lutsupojad — ja soojad kartulid sinna juurde.“

Ta kiitus oli aga asjata, wäimehe ümargune nagu wenis piferguseks ja ta kärsutas molli. „Räimi“ — wenitas ta. „See ei ole just minu mola järele, ema. Sellepärast, ära pane pahaks, panen ma juba oma käest natukene juurde.“

Ta pistis käe taskusse ja pani kolm rublatükki köögi-laua peale.

„Aga Georg,“ manises naisterahwas mahedalt. „Kui raimed meie jaoks head küll on, peatsid nad ka sinule maitsema. Ja kõhud täis saame kõik. Mis sellest wiimaks tuleb, kui iga päew nii palju raha praageldada?“

„See pole veel praageldamine,“ seletas noormees, „kui inimene lord mõne rubla lendu lasel. Ka peab täna wäikesed liigud tegema, selle rõõmuks, et nüüd pulmad wäime teha. Sellepärast, ema“ — ta pani veel ühe rublalise juurde — „lase Miisi lipata poodi ja toogu pooltofinat dlut ja pudeli „Samiteni“ lah. Sellest ehk jaitub.“

Sellele sõbdale ei suutnud proua Kaasaf wastu panna. Sea meelega tegi ta wahel wäitse „tipju“, iseäranis magusat wiina, ja klaas dlut oli nii mõnus sööma peale. Ainult wiisakuse pärast hurjutas ta nüüd veel. „Oled sa aga ka kergemeelne! Monopolka käiks küll. Aga ütle ometi: mis on siis juhtunud, et sa nii ruttu pulmade peale wõid juba mõelda? Oled ehk mõne rahamehe leidnud, kes sulle äri aputamiseks raha laenab?“

1. Andrei Nikolajew. 2. Aleksander Brillup. 3. Aleksander Rammusma. 4. Paul Kasagorow. 5. Johannes Schneider. Kõik Narvaist pärit. Wiibivad praegu tegevas sõjaväes. Kõik wapruse eest Georgi aumärgid saanud.

„Nii kangel ma weel küll ei ole.“ seletas Georg tõtt mööda, „aga ega seegi omal ajal tulemata ei jää. Praegu aga sain peenikese kurni*) kes ühe korraga.“ — ta pidi piisut luiskama, et mõju parem oleks — „terwelt kolm ülikonda ja talwepalitu tellis, pealegi mind oma tuttawatele edasi soowitada lubas.“

„Wõi nii suureste koha?“ imestas ema.

See meelega oleks ta weel teada tahtnud, kui palju ta selle suure töö pealt teenib, aga Georg jättis ta nüüd ühinda ja ruttas tuppa.

„Aga Totsi!“ hüüdis ta imestades, kui temale lämmitaw nuuksumine pimedusest wastu kostis. „Nüüd hulub ta ikka weel, see loll laps!“ Ornas kaastundmuses tahtis ta pimeduses tema juurde teed leida, kuna aga neiu, kelle silmad pimedusega juba harjunud, kiirelt temale wastu tuli ja kaela langes.

„Ah Georg, Georg!“ hüüdis ta kirdliselt, „mina kauem ema juures enam wälja ei kannata! Ta „tõmmab“ ja piinab mind sinu pärast mis hirmus. Millal sel tuleb ometi lõpp?“ Ta käed wõtsid nii tugewaste Georgi ümbert kinni, nagu ei tahaksti enam lahti lasta.

Ta surus teda südamlikult oma wastu ja suudles tal märgi silmi ja tuskatawaid huuli.

„Jää nüüd wait, Totsi!“ noomis ta õrnalt. „Nüüd pole enam töinamise aeg. Naerma pead! Sest praegu ütlesin just emale: tahessa päewa pärast teeme pulmad!“

Piirita jahmatus kuuwatas filmapill neiu pisarad. Ägedalt wabastas ta ennaft peigmehe käte wahelt ja püüdis pimeduses tema näojoontelt lugeda.

„Mine ikka!“ hüüdis ta usmataalt. „Tahessa päewa pärast! Kudas nii korraga?“

„Mul oli õnne.“ seletas peigmees rõõmusest särades. „Esimene kurn on mul käes. Ühe tuttawa kirjutaja läbi sain selle hea kurni, see on üks insener, tellis koha musta ülikonna ja talwepalitu. Ja see toob ilusa raha sisse, sellega teeme pulmad. Mis ja selle kohta ütled, Lulli?“

„Mina olen nõus.“ ütles neiu rõõmsalt ja samasuguse kergemeelega, nagu see ta tulewase iseloomulikult jooneks oli. „Saaks aga siit minema, ja omaette perenaiseks. Sulgu siis, mis tuleb, seda ma ei karda.“

„Ja mina ammugi mitte, Lullike.“ —

Neil oli weel mõndagi rääkida, mida teistel waja polnud teada, ja käikkäes istusid nad pruuni riidega ületõmmatud wana moodi sohwa peale, mis ahju ääres seisis ja Lulli nooremale õele magamistie asemeks oli.

„Kas sellest aga ka jattub, sellest rahast, Georg?“ päris Lulli järeilmõteldes. „Kui palju ja siis selle eest loodad saama?“

„Nii umbes kuuskümmend rubla, Lullike.“

„Sa Jesjas! Aga kudas siis?“ Ta oli üsna imestanud. „Üheainsa sabatuue ja talwepalitu pealt teenid ja nii palju?“

„Muidugi.“ naeris Georg rõõmsalt ja rehendas tale ette: „ülikonna wafong*) — kaksikümmend wiis rubla; talwepalitu wafong — kaksikümmend rubla, teeb nelikümmend wiis rubla, ja siis —“

„Nii kallid oled sa, Georg?“ päris pruut imestades. Ja lihas siis kaheldes juurde: „Jah, aga kas sa seda ka saad?“

„Muidugi, Lullike! See on juba nii hea kui tehtud. Üks teine meister wõtab ülikonna pealt küll kahelkateist rubla ja wiisteist talwepalitu eest; mina aga waatan oma kunnile hästi silma ja mõtlen: ei wõi — ja. Mafjab ta, siis on hea; ei maks ta, siis jätan ma alla, enesestki mõista. Aga mitte liiga palju; muidu teed enesele kahju ja terwele rätsepa ametile.“

„Muidugi, muidugi.“ finnis pruut usinalt. „Noh, ja tema, see sinu esimene kurn, ta maksab hea meelega nii palju?“

„Ja, muidugi, mu kallike.“ Ta pigistas õrnalt pruudi ümarikku põske. „Sa pead nimelt teadma, see noor insener on üks peenike ja rikas pois, kellel meel ainult siis hea on, kui ta teab, et ta riided kallist hindu maksawad. Noh, ja seda löbu wõib ju temale teha — mis?“

„See teeb aga alles nelikümmend wiis rubla wälja.“ arwas Lulli järeilmõtlikult. „Kust wõtad sa ülejäänud wiisteist rubla?“

„Kust ma nad wõtan! See on ilus!“ naeris Georg. „Ja ise tahad rätsepa proua olla, ja pärid nii lollist?“ Karistuseks lõi ta pruudile wäike nipsu nina pihta. „Waata sa, Totsi, et sa enam ialgi nii rumalaste ei kiits! Ja kas sa nüüd ikka weel ei tea, kust ma wõtan?“

„Ja.“ naeris Lulli. „Ma tean juba: woodrift, nõõpi-deft ja —“

„Tubli.“ kiitis Georg ja pigistas ta tänuks oma wastu. „Oma wiisteist rubla „teen“ ma sealt pealt tingimata. Kõik peab kõige paremat sorti olema.“

„Ja selle rahaga teeme siis tõeste pulmad?“

„Ja toredad pulmad. Wõi arwad sa, et meie nagu padajantfikud papi juurde lähme? Ja kui ta wiimane rubla lendu lähed — toredad peawad pulmad olema! Ja pulmalist wähe, aga peened: sinu rahwas, minu õde, hästi süüa ja juua, ja ainult üks woorimees, kabe reaga, sinu ja minu ka käemeeste jaoks. Kirikus me ju muidugi laulutada ei lahe, lähed liiga kalliks, kui uuzeste tahad, aga nürufelt, noh, seda juba ei maks, parem laupäewa õhtu õpetaja juures kodus: peenike ja uuemat moodi. Teised pulmalised istuwad nii kaua kodu ja ootawad meie peale, sinu ema wõtab keetmise ja praadimise oma peale, ja kui meie kahetse õpetaja juurest tuleme kui mees ja naine, hurra! Siis lähed alles löbu lahti! Mis maksab Tallinn!“

„Ah ja mu armas aeg!“ andfalt najatas Lulli pea peigmehe õla wastu ja waatas janunewate filmadega üles ta õtja. „Kui ilus see saab olema, Georg!“

„Ja kudas weel, mu totsi. Elame kui paradisis. Seda peab ainult oskama. Ja meie kahetse — mis! — meie juba oskame! Meie alles näitame neile, kudas ilmas elada ja kudas ilma tuhandetagi taskus pulmad teha ja äri käima wõib panna, et las' aga täia! Ja sisse ei kuku me ilmaski, kui meie kahetse hästi aga kofu hojame. Siis on ka löbu tööd teha, aga seni, tead sa, ei ole suurt lusti.“

„Minul ammugi mitte.“ ohtas Lulli ja lihtsus weel südamlikumalt tema wastu. „Minul ammugi mitte?“

„Nii kui kurni juurest tulid, wõtsin koha juba kofu, palju see terwe kupatus maksma wõiks minna. Säh, waata, Lulli.“ Ta tõmbas oma põuetaskust sedeli wälja, Lulli astus sellega afna alla ja luges alt üllesse paistwa uulitta laterna walgusel waljuste. Seal oli kõik täpipealt üles pandud: laulatuferaha õpetajale ühes mahakuulutamifega;

*) Tõõtarwitaja.

*) Tõõraha.

kahehobuse woorimees; kaks korwi õlut ja üks mõdu; kolm tšhetwertnoid, kolm pudelit kristalli, pudel Samiteni ja kaks Madeirat; kümme naela wassikalaha seapea ja ja'gadega süüdi jaoks; üks terve sink; kompotti ja kakaod. See tegi kõit koftu nelikümmeend kaks rubla kaheksakümmeend kopikat.

"Waata, kudas kõik klapi!" kättis ta, kui pruut ettelugemisega walmis oli.

"Aga Georg," hüüdis see ehmatades, "sinu sabakuub laulatuse jaoks! Kus jääb siis see? Sul peab ju must üllfond olema, pinsakiga ma ei tule! Kust selle wõtad? Mina panen oma kreemkleidi selga, see on peaaegu kui uus weel, aga sina? Mis paned sina?"

Georg pilgutas ainult kelmitalt ja saladuslikult tale filma.

"See on mul kõik juba mõeldud, ja tark naistele. Üllfond on käes. See tähendab: saab mul õigeks ajaks olema."

"Aga kust siis?"

"Kas sa ei aima?"

"Kust ma siis tean? Ah ja, ehk annab sinu demees — herra Trilberg — laenab wõi kingib?"

"See!" tegi Georg põlastawalt.

"See kilnanärija, kes oma naise wenna teadagi ei taha? Ei, Lullike, sihusest meiesugusel tarwis ei ole — pole tarwis!"

"Jah, aga kudas on siis sabakuuega? Teed ehk ise?"

"Muudugi." Ta naeratas. "Ja ei tule mul kopikati maksma."

"Jah, aga kudas siis?"

"Ma tõmban üsna lihtsalt selle tellitud sabakuue selga," seletas Georg lõbusa külmawerega.

"Mõne!" hüüdis pruut poolehmatades. "Mis sa ei mõtle! Kas see siis läheb?"

"Ja kudas weel!" tähendas Georg tergemeele õlade kehitamisega. "Poleks seda olnud, Lullike, siis oleksime weel kuu pulmadega wõtama pidanud, sest peenike sabakuub see on peaaegu; nagu hilpharakas ma, pruut käefõrmal, juba laulatusele ei lähe. Kas ei ole peenike mõte? Kaks kärvest ühe hoobiga — mis?"

"Suurepäraline on see," hõiskas Lulli ja naeris nii taltutamata, et ennast raputas. "See on ju see kõige parem, mis weel olla võib. Ja sina — sina oled see kõige targem mees maa peal!" (Järgneb.)

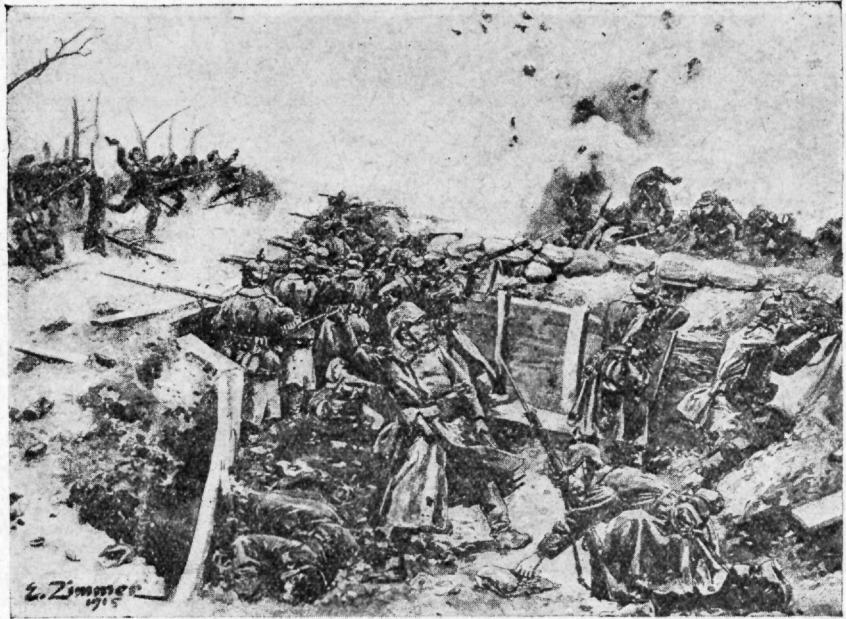
Roored kohtunikud.

Kord langes üks mees kõrge ja äkilise talda pealt jõlle. Ta oleks tingimata ära uppunud, kui mitte üks tööline läheduses puid poleks raiunud, kes tema appihüüdmist kuulis ja päästmiseks ligi ruttas. Tööline ulatas uppujale pila ridwa wastu, mille abil see weest välja ronis; kuid õnnetus tahtis, et ta sealjuures omal silma välja torkas. Päästetu ilmus nüüd lähemal kohtupäewal kohtuniku ette, kaebas oma päästja peale ja nõudis tema käest oma filma eest tasu. Kohtunik ei teadnud, mis selle asjaga peale hakata ja ütles asja arutamise järgmise kohtupäewa peale edasi, et järelemõtlemiseks aega wõita. Aga kui palju ta wahpeal ka ei mõelnud, siiski ei leidnud ta nõu, kuidas kohut mõista. Rahaselt tõmbas ta wiimaks müüsi pähe ja sammus järelemõteldes linnast välja, et jalutades pead wärskendada. Seal trehwas ta kolme tarjapoisist, kes maantee ääres kraawi kaldal istusid ja tähtsate nägudega midagi asja ägedalt arutasid.

"Mis teie siin teete, poisid?" küsis kohtunik.

"Meie mängime kohut!" oli wastus.

"Ja misjulgust asja teie arutate?" päris kohtunik edasi.

Liitlaste tormijooks Saksa kaewikute peale.

"Meie peame kohut selle mehe üle, kes jõlle kullus." Suwitatult jäi nüüd kohtunik päriselt seisma, et otjust ära oodata. Warstigi mõistis pois, kes kohtuniku oja etendas, et päästetud mees sealhomas kohas jälle jõlle tuleb wiidata: suudab ta iseennast siis päästa, peab ta filma eest kahjutasa saama; ei suuda ta seda aga mitte, siis olewat tema elupäästja profressi wõitnud.

Kohtunik oli väga rahuldatud, ta pistis kae taskusse ja andis poisile tubli jootraha, siis sammus ta lõbusalt koju tagasi ja otsustas nii, nagu poisid seda teinud olid.

Kaebaja ei suutnud ennast aga üksi päästa, waid pidi ennast jällegi ligimese abi hooletks andma, ja nõnda wõitis tubli tööline profressi, kuna kaebaja pealegi weel kohtukulud pidi kandma.

Rus paberid on?

(Järg ja lõpp.)

Ruustkurid ilmusid wangiga warsti, kes wiisakalt kumardades rahulikult wõtama jäi, mis temast soowitakse.

"Waadake, sõber," ütles temale Dorcke, "et tüli wähem oleks, on Mors nõus teiega kauplemas hakkama."

"Jah, minul on paberisi waja," ütles Mors, "ja kui teie nad meile kätte annate, wõite kohe wabalt lahtuda. Mis teie selle peale ütlete? Laseme teid hoopis priiks, ilma et tagant järele weel kimbutaksime! Kui teie aga seda mitte ei tee, siis anname asjale seabusliku käigu."

"Teie olete efsituses!" ütles waras rahulikult. "Teie leidsite majast joounud inimese ja nüüd süüdistate teda warguses, wõib olla, sellepärast, et oma endi isikliku kaotusi warjata. Teil ei ole süüdistuseks materjali ega tõendus!"

"Tõendus?" küsis Dorcke. "Tõendus? Paberid on ju kadunud, kirjatakse tühjade paberilehtedega täidetud, kaks tunnustust leidisin ma teie taskust? Ja pole põhjust?"

"Ei midagi sarnast! . . . Minu käes pole neid kunagi olnud. Minu tõendus on teie omaga sarnane. Ma nõuan, et mind wabaks lastakse, sest minu kinni pidamine on seabusewastane ja ülekohtune tegu. Küll teie selle eest kostate!"

Piltpeibid väerinnal. Meelelahutuselks joonistawad Prantsuse sõjamehed kõit-
fugu naljapilta oma muldounnide seinte peale.

„Noh, pole midagi ära teha,“ torises Borcke, „wiige ta ära. Waja on otsima hakata.“

„Andke see inimene minu hooleks,“ ütles Henter, „wõib olla, et jaan mina hakkama.“

„Ei temaga pole midagi peale hakata,“ ütles Mors.

„Henteril on oma iseäraline süstem,“ tähendas Borcke.

Mors wehkes lamatamalt lättega, aga Borcke kõne-
toonist aru saades, et sellel oma seltsimeeste kestel lugu-
pidamist on, pööris ta wiimase poole.

„Milles siis teie süstem seisab?“

„Selles, et asja hingeteadliselt wälja nurida. . .“ was-
tas Henter mõttes; „ma töotan juba pikemat aega inimese
südameunnistuse tundmaõppimise kallal — selles ju peitu-
wadki kõik inimese teod. Mina püüan inimese mõttekäigust
aru saada, ja seni, kui teie maja läbi otsite, otsin ma tema
hinge läbi!“

„Hm, see on liiga keeruline,“ — wastas Mors. „Ei
ole veel jarnast juureksegewat klaasi üles leitud, mille
läbi inimese hinge näha wõiks!“

„Aga teie inimese mõtteid wõib lugeda.“

„Ei, wõimata,“ — tähendas Mors, „mis asi wõib teie
mõttekäiku ära näidata?“

„Tema oled, tema waade ja näojume, teeb inimene
midagi, ehk töötab, seda teeb ta mõeldes! Mõeldes töötab
aju.“

„Wõib mõelda, seda mitte näidata.“

„Ei, ei wõi. Hing ja ihu see on üks tõde. Wälimus
muutub iga mõtte juures: ei saa inimest eraldada tema
mõtetest ja tundmustest, näoilme näitab seda kõike.“

„Hea küll, aga siiski ei wõi teie teise mõtteid mõista.
Millest wõite teie aru saada, mida tähendab käesolew näo-
ilme.“

„Temale järele tehes, iga wiimast kui liigutust korra-
tes, leiate teie wiimats nende põhjused.“

„Nii peate teie siis tema iga kui vähemat liigutust kor-
dama, järele ahwima, et lõppude lõpuks neid endale mõist-
waks, arusaadawaks teha?“

„Sag midugi, see on omajugune wõidumaadlus, aga
ta on wõimalik.“

„Iseäraliselt see mulle ei meeldi, see on teoria, mitte
praktika, meie leiame paberid teisel teel, see on lihtsalt maja
läbiotsimise läbi. Pea, juba ma tean. . .“

„Waat, oleks õnn!“ rõõmistas Borcke. Aga Mors'i

arwamine oli wale, paberisi ei leitud.
Otsiti igalt poolt, ei teitud kufagiltki.
Pöoletunni pärast peatas Borcke.

„On kaks abindu,“ ütles ta, „esi-
mene: mõdda maja kõndides mitmetes
paikades palja arwamise järele otsida;
aga teine: põhjalikult, toll-tollist wi-
mane kui toht läbi otsida, nii et nõe-
lagi filmade wahela ei jääks. Maja ei
ole waga suur ja sellega saame päewa
jooksul walmis.“

„Hea küll,“ oli Mors nõus, „aga
ennem läheme söögituppa hommitueinet
wõtma.“

Peale söömist ütles Borcke:

„Nüüd, mu herrad, hakkame tööga
peale. Meie otsisime warast keldrist, aga
leidsime eestkojast, tähendab, ta tuli
ülevalt. Sõjel õppis ta kõige paremine
kabinetti tund ma ja kõige idenäolikum
on, et ta paberid sinna kuhugile ära
peitis. Sealt hakkame peale.“

Kabinetti jõudes, waatas Mors kir-
jatasut weel uueste; see oli patšust
nahast ja ainult ühe wahlega, mis
suure klapiaga kinni käis.

„Waat neid turadi narrisi paberisi,“

— ütles Mors agentidele wiisaga, sõr-
mega walgeid paberi ääresi tortides;
„just sedafama moodi nägi ka tunnis-
tuste patt wälja — neid oli üle kahe-
kümne, tema juurest leidsin ainult kaks

tükki. Aga nüüd hakkame peale!“

Kõik hakkasid läbiotsimisega ametisse. Nemad otsisid
põranda hoolega läbi, waipasi ülestõstes ja parketti nur-
des; waatasid seinad üle, kõike paigast ära nihutades;
üks falk, Borcke, Lalli ja teener tõstis möbbleid paigast
ära, aga teine — Mors, Henter ja Donaldson panid nad
peale piinaliktu läbiotsimist jälle paigale. Kii ei wõinud otsi-
tawad paberid nägemataks jääda.

Kõikide kapid ja laegaste siju, olid nad lahti ehk lut-
kus, jaid läbi waadatud; kõik raamatud läbi raputatud;
mitte ühte toli ei jäetud läbiwaatamata. Kui tuba ter-
welt läbi otsitud oli, pidid kõik kuuks tunnistama, et pabe-
riisi seal küll ei ole. Niisama petetult otsisid nad ka kõik
teised toad läbi. Kõik keldrid, alumine ja ülemine kord sai
läbi otsitud — aga midagi ei leitud. Juba jõudis õhtu
kätte, kui nad kolmandama korra peale jõudsid, kus ainult
kolm tuba oli: kaks tükki mullitsa pool küljes ja kolmas, kus
jees wang oli. Otsiti ka need kaks tuba läbi, aga ilma-
aegu.

Majas ei olnud enam seda kohta, mis otsimata oleks
olnud.

„Paberid olid kõik aeg kas tema käes ehk tema toas,“ —
urises Borcke, kui kogu seltskond wäsinult läbiotsimisega
lõpule jõudis; „aga meie otsisime ju ennem teda ja tema
toa läbi. Kudas tema neid meie eest warjata oskas? . .
Peenikene kelm!“

„Selle eest aga teame meie nüüd, kus nad on!“ —
tähendas Lalli, „läheme nende järele.“

Wangi juurde jõudes otsisid nad ta pealaest kuni jala-
tallani läbi. Peale seda otsisid nad toa ülevalt atnast kuni
põrandani läbi, et ka nõõpudel nägemata ei wõinud jääda.
Mors oli jahmatanud, niisama ka Borcke; see oli midagi
ülliloomulikku — paberisi polnud kuhugi.

Mors kaotas enesewalitsuse, kirus ja sõimas. Borcke
niisama, wang aga filmitšes neid rahulikult ning mingi asi
ei kõigutanud tema rahu. Pahaselt ja waitelt läksid kõik
õhtueinet wõtma. Warsti peale õhtujõõki sõitis sinna wa-
nem politsei komisjar ja kuulas enda petetud agentide
aruannet.

„Paberisi majas ei ole!“ ütles Borcke.

„Kudas ta nad majast wälja sai toimetada?“ küsis
komisjar.

„Wõib olla wiskas atnast wälja?“

„Ei, jeda oleks Valli uulitsa poolt näinud eht Don hoopri poolt. Kõlpe pool altnaid ei ole. Doas, kus ta kinni oli — altnaid ei ole. . .“

„Siis andis ta nad mõne kätte!“

„Kas mitte teenijate läbi? Eht see küll võimata oli, sest teie, herra Mors, ütlesite ju, et teie süna üksi majas olite. Ja kui wargal kaaslased olid, siis oleksid nad teda kõrge wabastanud — wõti jäi ju ukse ette.“

„Neid aga majas ei ole!“ tõendas Wors. „Meie eest oli võimata ainuistki paberilipatat ära peta!“

„Aga mis teie, herra Mors, arwate? — küsis komisjar. „Ma ei suuda aru saada, kuidas meie neid mitte leida ei wõinud,“ wastas wabrikant. „Mina arwan, et need siin kufagil on. Aga kus kohal? kus kohal?“

„On kaks wõimalust“ ütles komisjar mõttes, „eiteks, eht ta häwitab nad ära. . .“

„Waat jeda ma kardan!“ . . . wastas Wors wõpata-des ja hirmunud.

„See on wõimalik aga wähe tõenäolis,“ jatkas komisjar. „Teil on aurukeskuste, nii neid wõimata kufagil ära pöletada, ja suitsu oleks näha ja tunda olnud. Peale selle oleks pidanud ka tuhla ära peitma. Kas keegi teie seast ei tundnud suitsu ja põlenud paberi haisu?“

Kõik wangutafid eitawalt pead.

„Siis, wõib olla, kiskus ta nad wäikesteks tükkideks“ — arwas Wors, „ja . . . ja . . .“

„Ja neelas nad alla?“

„Jah.“

„Noh, see on halb hommitusdõtt,“ naeris Wors, „nende tükkidega oleks wõinud korwi täis toppida. Ja peale seda poleks ta sellega kaheteistkümneme minuti jooksul walmis saanud!“

„Meil oli kaks wõimalust,“ ütles komisjar, nüüd jäi aga üks weel üle; paberid on terwed ja siin majas kufagile peidetud! Mis see on, mu herrad,“ — pööras ta poliitise-nikkude poole, „olete teie nägemise kaotanud wõi arust wajak? Dtsige weel kord maja läbi, jääge terweks ööks siia, aga homseks olgu paberid leitud!“

Uueste hakati tööle, aga kõik asjata. Dht. a hilja pööras Wors Genter poole ja küsis:

„Ütelge, noormees, mida moodi loete teie wõdraste mõtteid?“

„Tema mõttekäigu wäliseid awaldusi korraes,“ wastas Genter lähidalt.

„Noh, aga meie wargal on terawest nerwid, ta on külmawerealine ja kõwa kui jää. Midagi ei lohutanud teda. Olete te kindel, et teie wastu tema tahtmist midagi teada saate?“

Juures olew komisjar segas jutu wahela.

„Genter on oma süstemiga juba tagajärjerikkalt tööta-nud; on mitugi asja läbi wiinud.“

„Noh, siis lugege tema mõtetest järele, kuhu ta pabe-rid peitis,“ ütles Wors noorele ametnikule. „Täna olen mina walmis kas wõi ndia eht kätetarga käest abi paluma.“

„Waat, wõtte see!“ ütles Wors, wangitwa wõtit Gen-teri kätte andes.

„Winge ja heitke wangi kõrwal olewasse tuppma ma-gama, ennem hommitut ju muidugi enam midagi ette wõtta ei saa!“

Hilja õõsel ärtas waras järsku ülesse. Tuba oli walgus-tatud ja keegi kumardas ta woodi kohal.

„Mis see tähendab?“ küsis ta karmilt. „Mis teil waja on?“

Aga Genter ei tulnud sellepärast, et waielda wõi küsinusi ette panna. Ta seisis waitfeli ja uuris mõttes warga näojoone, just kui arst, kes haiguse tundemärgi tundma õpib. Tema oli hea inimeste tundja ja ta püüdis nüüd warga wäljanägemist ja näowaldust põhjalikult tundma õppida.

Waras lamas waitfeli ja külma kannatlikkusega. Ta waatles oma korda Genterit, alguses üksteisest, siis huwi-tusega, aga pärastpoole juba umbusaldusega. Nuuskur ei pööranud aga selle peale tähelepanemist, waid uuris wõdra näojoone, mis üheteisele nii wastupidised olid. Kelmi juuksed olid pilad ja süna tumedad, aga waatamata nende

pehmuse peale, ei olnud nad keerdus, waid seifid filedalt. Madal otsaesine, mis harilikult kortjudega kaetud, oli file, kui lapsel. Selesimees filmad, nagu satksasel, seifid ühe-teisele dige lähestikk, kuna filmaterad sügawal ilma sees olid. Palenudid olid wäljas nagu hindul, aga olid tah-matu-roofa karmalised, nagu jündinud inglased. Mina oli õhute ja aristokratiliselt kõrgias, aga liiga wäike. Ohutused huuled olid pooleli awatud, eht nad küll enda wälja-nägemise järele kõwaste koos oleksid pidanud olema. Meljatanbiline lõug oli suur ja terwele näole iluks.

„Mis teil tarwis on?“ küsis wiimati wang juba kan-natamata. „Mis teil waja?“ Wastust ära wotamata pööras ta näoga seina poole. „Kustutage elekter ära ja minge minema!“

Genter läks ära.

Teisel hommikul uuendati läbiotsimist. Genter wõttis alguses teiste tööst osa, siis aga pööras oma asja juurde tagasi. Temal olid terawest käeraud ligi, mis lühitse tugewa keti läbi ühendatud. Ta astus wangi tuppma.

Waras seisis püsti kefet tuba ja kuulas alt loitwat lä-biotsimise kolinat. Ta pööras kähku ümber ja waatas sisse-astuja otsa. Genter pani ukse kinni ja astus tema juurde; siis, ilma et sõnagi oleks lausunud, wõttis ta tema ühe käe ja pani käeraua selle ümber, peale selle käänas ta selle käe ruttu warga selja taha ja lihtas ta woodi peale. See toi-metus tehti niisuguse kiirusega, et waras noh'gi ei saanud ütelda, kui kett ümber woodi otsa käis ja teine käeraud teise käe ümber klopsatas ja waras niimoodi, tagurpidi istukili, woodi otsa külge kõidetud oli. Genter astus tagasi ja waa-tas wargale näose.

Wang tegi järsku liigutuse ettepoole, et ketti katki tõm-mata, eht kätt käerauast wabastada, aga asjata. Küsima asjata olitwad ka järgmised katsed. Enda wõimetust nähes jäi ta uueste rahulikuks.

„Wõtte need ära!“ ütles ta läbi hammaste. „Mis see tähendab? Wõtte ära!“

Genter ei wastanud. Ta wõttis tooli, seadis selle warga wastu, lastis selle leeni tagant oma taskurätiku läbi, mäsiss selle otsad endale ümber käerandmete, käd olid tal selja taga, ning nüüd oli ta punkti pealt samajugufes seisatus, kui waraski. Siis nihutas ta ennaft wargale lähemale ja hakkas aineti tema otsa wahtima. Saladus, kus paberid on, oli selles inimeses peitus; et seda teada saada, oli waja ta mõtteid lugeda.

Waras leenis ennaft woodi otsa wastu, ning waatas imestades nende kentfakate ettewalmistuste peale.

„Mis teil waja on?“ küsis ta.

„Kus dokumendid on?“

„Käige kus kurat!“

Genter koondas kõik oma mõtted warga näo peale; nii nagu õõselgi, aga hoopis wähe-ma waewaga, ta õppis kõiki näojooni tundma, et neid mõtteid mõista, mis näole sarnase ilme andsid, nagu enda ees nägi. Ja see ilme sai temale ilka ja ilka aru-aadawamaks.

Waras tundis ennaft selle tähelepaneliku waate all äri-tatud olewat.

„Mida teie teha tahate?“ küsis ta nerwikult. „Kas kufstunese panna?“

„Teie õelge mulle, kuhu teie paberid peitsite,“ wastas Genter.

„Wõtte need närud minu kätte ümbert ära,“ wastas waras, „teie ei saa minu käest midagi teada.“

„Teie ütlege mulle, kus on paberid!“ kordas Genter.

„Ma ei ütke teile midagi!“

See oli otskohene wastus küsimuse peale. Inimene wastas, selle üle mõeldes, mis nuuskurist huwitas. Kõite tähelepanelikult warga näole koondades, püüdis Genter tema olekut järele aimata. Keha toetas ennaft rahulikult woodi otsa wastu, filmad waatafid, üle nuuskuri pea, seina peale; mokad liikufid loomulikult. Nuuskuri mokad kordasid hääletult nende liikumist, filmad ja keha kordasid ka kõike warga liigutusi; Genter sai aru, et ainult rahu ja kindlus asja kordamineku üle niisuguse ilme wõiwad luua.

Tema näojoontes ei olnud kahtlust ega hirmu, ipegi umb-usku ei olnud; tema nägu awaldas niisugust kindlat usku

Johannes Sellumees,
Tallinnast
Sõjaväeljal.

P. Pärtel,
Ennaste m.
Sõjalaevastikus.

Roman Tamtal,
Selgiviistaja.
4. järgu Georgi rist.

J. Kuimet,
Kaagjärvest.
Sõjaväeljal.

Karl Loos,
Kaagjärvest.
Tegemas sõjaväes.

ja teadmisi, et paberid niivõrd hästi peitus on, et neid mingil tingimisel võimulik leida pole.

"Teie olete praegu õige kindel selle peale, et meie paberit ülesse ei leia," ütles Senter, warga näojooni ükslugu hooliga silmitsedes, "aga teie effite, meie leiame nad üles. Meie leiame nad sellepärast, et teie neid ära ei häwitanud; ärapäletamiselt võinud teil kohta, tiikitaupa allaneelamiseks polnud aega. Meie teame, et teie seda teinud pole."

Waras ei wastanud midagi, ta seisis endist wiisi, woodi otja najal leenides; aga tema suu awaldas kerget naeratust ning filmad tõmbasid pilulile. Senter kordas kõiki neid liigutusi, neid endale arusaadawaks teha püüdes — need ei olnud loomulikud; neis nagu oli pillawat kiitust politsei tarkuse ja arusaamise kohta leida.

"Need paberid," jatkas Senter, kõike oma jõudu pingutades, "on majas; teie ei pääsenud majast filmapilgutski välja ja teie ei võinud neid kellegi teise kätte anda, sest et teie kellegi teisega kokku ei võinud saada; teiega ühes ei tulnud kedagi majasse, teie tegite oma asja ilksinda. Paberid on siin majas peitus!"

Wang ei liigutanud ennast, ja tema huuled läksid jälle naerule, aga nuustur oli niivõrd tähelepanelik, et märkas, et näo muutus seetõttu teine oli, tähendab — mõtted olid ka teised. Pealmine huul tõusis üles, filmad ei olnud enam pilulil, koguni selle wastu, läksid suuremaks. Senter proowis ise koha kõil liigutused enese juures järele ja mõistis, et need tehtud olid — naeratus tähendab — oli sunnitud. Näha oli, et wargale ei meeldinud, et nuustur selle peale kindel oli, et paberid terwed ja Mors'i majas peitus.

"Teie ei võinud neid alla korra peale ära peita," jatkas nuustur, "ufte peal seisew politseinik oleks seda näinud. Meie algasime läbiotsimist alumise korra pealt, teid seal ei olnud. Kui teie majast ära lipata tahtsite, olid paberid, enesestki mõista, teie käes. Peale seda läksite teie üles ja peitsite nad ära."

Waras liigutas jalga ja ajas ennast sirgu; siis waatas ta nuusturile otja — ta hambad olid kokku litsunud ja kulmud pahaselt kortsus. Nuustur waatas suure huwitusega kelmi nägu, mõnda awaldust leida lootes, mis ta arwamist waleks oleksid ajanud; kõike neid liigutusi ise korra, tuli ta otfusale, et waras rahutumaks sai ja nagu kartma hakkas. Siiani oli ta õigel teel. "Jah, teie peitsite dokumendid kabinetti ära," ütles Senter terawalt. "Teie olite õõsel seal ja see oli teile kõige enam tuttav. Kabinetti lähedal saime meie teid kätte. Teie teadsite, mis teil teha tuleb, kui wäljapääsemine võimataks saab. Teie peitsite paberid kabinetti."

Waras kumardas ettepoole, näoga nuusturi lähedale liginedes. Tema huuled awanesiwad pooleni, filmad läksid tubliste pilulil.

"Ma ütlen teile, ma pole teie neetud paberit käega katsunud ja pole neid kuhugi peitnud!" wastas ta läbi hamaste.

Nuustur tegi sedasama, iga liigutust enesele selgeks teha püüdes. Kõik need liigutused tunnistawad rahutu, awal-

dawad kanget wiha ja tagedust enese jõuetust tundes. Sõnades oli tagasiarjamine nuusturi küsimuste peale, aga kõik ta illespidamine tõendas wastupidist, ta oli metslooma sarnane, kellele kallale tikutakse.

"Teie peitsite nad kabinetti," rõhutas nuustur uueste juba wõidurikka tooniga, oma wastase otja waadates. "Aga kui nad kabinetis on, siis kus kohal? Teie selge mulle seda. Meie otsime kõik kohad läbi, toll-tollilt, kus teie leidsite seal niisuguse salapaiga? Kuhu teie nad peitsite?"

"Mis teil wiga on?" küsis waras tafa, tema uuriwa waate alt ära püüdes käämata. "Ma ei soowi teid kuulata... Wabastage mind!"

"Teie peate kuulama, teie ei wõi sinna midagi parata," wastas Senter. "Teie peitsite paberid kabinetti, ning selle juures niisuguse lihtsa koha peale. Teie panite nemad sinna, kus nemad ei pea olema, kus nad olla ei wõi!"

Wang ei kuulanud enam edasi, ta püüdis käeraudu purustada. Ta naeris kalgilt ja trampis jalgaodega. Senteris tõusis wastu tahtmist himu seda nägu rusikatega nii palju kloopida, kuni ta kõil oma wormi kaotaks, warast kraest kinni wõtta ja nii palju raputada, kuni sealt saladus välja kukuks, aga ta talkutas ennast ja jatkas uurimist:

"Teie teate mis teist saab? Teid pistetaks 20 aastaks puuri — see on kindel! Sellest teie mõõda ei pääse. Üks-ta-puhas, kuhu teie paberid peitsite, aga wangitojast mõõda teie ei pääse!" Waras pööras nende sõnade peale ümber: tema huultel mängis naeratus, filmad olid pärani lahti, pea meidi ettepoole. Senter wõttis omale sellejama seifatu ja jäi kangeks. . . Ta wõis ennast waewalt ualabada. . . Ta ei võinud seda muudatust warga näol muuga seletada, kui kõige oma arwamise waleksajamisega, see oli awalik pilge tema meha kohta. . .

"Mis? . . ." karjus ta. "Mis, teie olete selle peale kindel, et teie wangi ei lange? Teie pääsete nuhtluse käest — teie peitsite paberid nii wiisi, et — kus nad on, selge!"

Kange wiha kirjaga kumardas wang ettepoole. Seda liigutust mitte oodates lendas Senter tagaspidi ja et tasurätkil tooli tema selja tagant kinni hoidis, siis waras ta ja kukkus ufse juurde pörandale. Siis tõusis ta ülesse ja awas masinikult ufse — tema kõrwu kostis kella löömine — oli kespäewa aeg, inimesed all ootasid tema wastust, millest kõil olenes.

"On ainult üks sarnane paik — aga kus kohal? . . . mõttes nagu palawikus nuustur. "Kus, kus neid mitte olla ei wõiks, aga kus nad siiski on? . . . Teie panite nad tagasi!" karjus ta nagu arust ära, "teie panite paberid wana koha peale!" Wang kirjutas wiha pärast, aga nuustur ei pööranud tema peale tähelepanemist — tema lendas alla. Mors seisis wäsinult ja pettunud näoga telefoni juures; teised olid sealfamas, kõik wäga molude nägudega.

"Pidage!" karjus Senter. "Ma leidfin paberid, ma tean kus nad on!"

See oli nagu fide püüsirohu keldrisse. Mors wiskas telefoni toru ja kõik tormasid küsimustega Senteri poole.

Eduard Soomus,
Tallinnaft.
Tegewas sõjaväes.

Isak Blumkwist,
Pranaliit.
Sakamaal sõjavangis.

Aleksander Rütt.
Tegewas sõjaväes.

August Krumholtz.
Sõjalaewastikus.

Thomas Mikune.
Sõjaväesal.

Woldemar Bindsh,
Balga w.
Tegewas sõjaväes.

Karl Bindsh,
Balga w.
Tegewas sõjaväes.

Hans Aun,
Saaremaalt.
Mõlemist käest haawatud.

Walthar Garrohs,
wabatahtliit.
6. aug. 1915 langenud.

Jaan Rõmusaar,
Pärnu kr.
Tegewas sõjaväes.

"Tulge siia," kirjutas Henter ärewuse pärast märiseses, "ma näitan teile neid!" Ning ta tormas kabinetti, ning teised tema järele. "Siin!" näitas Henter laualaeka peale. Mors awas laualaeka, teised ootasid hinge kinni pidades. "Siin!" kirjutas Henter, kirjatasu peale näidates. Mors awas kirjatasu, ja puistas selle siu laua peale. Henter wistas pea selga, pani filmid kinni, jõud kadus temast. Mors awas sisetse klapi. Kirjatasus olid tühiad, walged paberid.

"Keetud märk!" kirjutas Mors, kirjatasut lauale wirtades. "Mis? . . . Teie arwate, et meie ei waatanud järele? Usjata olete aega raisanud oma lobiga ja pooljuhmi teoriaga!"

"Aga nad peawad siin olema!" wastas Henter nagu ärgates. "Tema ise andis oma saladuse mulle teada!"

"Ja teie uskusite seda warast? . . . Minge kus kurat oma süstemi ja laske mind telefoni juurde . . ."

Mors lükkas nuuskuri eemale ja tormas telefoni juurde. Henter kumardas laua kohale ja hakkas kirjatasut filmitsema.

"Jah, paberid peawad siin olema!" kirjutas ta; "Tema mõtleb seda, seda ma tean ja see on õige!"

Ta awas uueste tasku, seal seisis puhtad, ühetasajelt ilusti toltu pandud paberid. Henter istus tooli peale, waewalt oma filmi uskudes — kas ta tõeste eljis . . . Wärisewa käega wõttis ta ühe lehe välja. See oli tugew paberi poogen, keskest toltu murtud nagu tunnistused. Henter tegi ta lahti . . . Metsil rõõmuliselt lajas ta suust ja ulatas kuni politseinikludeni: walge paberi sisse oli tunnistus pakitud. "Mis? Pooljuhm teoria? . . . Ah? . . ." tormas ta Morsi juurde . . . "Ma ütlesin teile! . . . Snimene mõtleb alati õigesti, kuid on ta hinges peitus! . . ."

Mors haaras kirjatasu ja hakkas ta kallid dokumenta ümbritustest välja puistama.

"Leitud, leitud . . ." kikkas ta. "Ma olen mõitnud, walimised on minu peos! . . . Need on siin, misjugune õnn!"

"Peale seda kirjatasut otstamine meie kõik lohad läbi!" urises Borde.

"Kuradi kawal kelm!" naeris Mors. "Wõttis ja pani wana paiga peale tagasi! Toredate, niid pole temale seadusti hirmuks: waba kui tuul, mingisugust süttendust pole olemas! Ojate poisid! . . . Ja teie . . ." pööras wabrikant Henteri poole, "olite targem kui tema! Teie leidsite nad üles. Kuidas wiisi? Teie lugesite seda tema hingest — aga kudas? Misjugune imetoline süstem! Ainult selle läbi leidsite teie mõimatumat, mõimatu paiga, kus need paberid warjul olid!"

Hans Lamberg,
Rapla k. 20. det. 1914. a.
Austrias wangis.

Saksa zeppelini pealt wisatud lõhkemata pomm.

Geal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Wootetele Meeskäpp.

VIII.

„Palju teid oli?“ sain ma nüüd waft aega wangiwõtetelt küsida, ja suur oli meie üllatus, kui wastust kuulsime: — „katskümme neli.“ — Kas meie nende arwu ennem teades ka nende peale oletasime tunginud? Waewalt küll!

Koer, kes meiega kaasa tuli, oli tore loom. Wangid seletasid, et neil ikka koerad kaasas on, kui nad sekretis istuwad. Koerad annawad, kui nad alla tuule on, waenlase tulekust juba aegsaste urisemisega märku. Selgus, et nad tagawarawäe polgust on, kes ennem Galitsias wõitles ja hiljem, läinud talwel, Warsfawi all oli.

Wind imestas nende ülitõnd. Waenlase talus näib riiete puudus suur olewat. Kus meil kraadiklaas ikka üle kolmekümne piigala üle nulli näitab ja ifegi õõsetel kuum on, nii et vähemalgi liikumisel oma õhukestes suwarietes higistad, on neil harilik talweülitõnd ja willane pesu, mis aga muft kui muld oli ja täisjalwi järele wastikult haifes. Kui nad meilt paberossi paludes — mida meil muidugi ei olnud — umbes 50-kopifa suurust hõberaha pakkusid, leidisin ma selle harilikust Saksia rahast teisema olewat. Selle ühel pool küljel oli — totkas madu seljas laiati laotatud tiibadel ja nokal. Raha äärtel oli: „Gott mit König und Vaterland. 1913 zwei Mark. Deutsches Reich.“ Raha teisel küljel, ratsaniik hobuse seljas. „Der König rief, und alle kamen. 1. 3. 1813.“

Wangiwõdetu kurtis, et neil paberi nappus suur on ega igas linnas ajalehte ei ilmu, ja sellepärast nemad waft kats nädalat peale ilmutumist lehe saawad. Mina tähendasin, et

meil lugu ümberpööratud on, meil annab ifegi iga wäeosa oma igapäewase lehe wälja, mis meile hinnata antakse, ja nii on meil sõja teated ikka wärsked. Päew, kõige hiljem kats päewa peale ilmutumist on meil oma leht „Дозор“, „Наша Встреча“, „Боевая новость“, wõi midagi muud sellefarnast lehte lugeda.

Staabi juurde jõudes, kus ma enam nii suureste üleelatud momendi mõju all ei seisnud, tuli mulle järele peale... „Mõrtsukas“, ütles ifemine hääl.

Uueta wisklesin ma asemel. Üleelatud sündmus kujunes jälle filmade ette. See oli minu esimene tikwõditlus olnud. Arwastin, et ma vähemalt paar waenlast läbi pistisin. Wiimati uinusin ma, kuid see oli rahutu uni. Nägin, et ma raiusin ja kallale tippuwaid raiakullist eemale tõrjusin. Minu kõrwal magaw wenelane äratas mind üles.

„Mis sa jampsid ja wehkleb, ei lae rahulikult magada!“

Süüti aja pärast uinusin jälle. Jälle piinas uus uuenägu. Noor naisterahwas, juufsed laiati lahti, astub minu poole, kuna ta juufsed weidrealt tuule käes hõljuwad. Tema kõrwal on lapsed. Raisterahwas tungib, nuga käes, minu kallale — „Mörder, wo ist der Vater dieser Kinder? Du hast ihn ermordet, empfangen de:nen Lohn! (Mõrtsukas, kus on nende laste isa? Sina oled ta ära tapnud, wõta oma tasu!)“ Ma ärkasin üles, hirmuhigi otja ees. Magamisest ei wõinud enam juttugi olla. Pesin ennast jaheda weega ja halkasin järele mõtlema, mis ma siis dieti teinud olin. Ma olin, wõib olla, paar perekonda leinama jätnud. Aga mis siis sellest? Seda teewad ju kõik. Niisugune on sõda. Meie surmame ja sureme ja täidame sellega oma kõrget kohust, mille lohta harilikud mõddupuud makswad ei ole. Meie täidame oma kohust. Ja mu meelerahu tuli jälle tagasi.

XIV.

Meie walutee algus. Esimesed suuremad lahingud.

27. juuni. Tuli mitmelt poolt teateid, et sakslasi suuremate jalkadena siia liinile on nähtud koguma. Arwati, et neil nõu on õõsel peale tungida. Meid kästi walmis olla. Öhtu kell 11 ajal wõtsime oma asjade kimbud õlale, niisama ka piissi, pommid ja padrunid kaasa, et wajaaduse korral meie 13. roodu toetada. See oli umbes wiis wersta eemal, paremal pool „3.“ külla. Asustime, finelst selga tõmmates, teele. Kuum õõ pani higistama. Zaewas oli passudes pilwetes ja sellepärast õõ pime, kui kott, kui septembri õõ. Dige fagedaste walgustasid helgiwiskajad taewast ja meie edasiminekul tõusid vähemalt wiiskümme waenlase raketti õõhu.

Kuulsime, kui meie esimene bataljon, mis pahemal pool „A.“ külla tuleliinil oli, tuleandmist alustas. Waatasime järel, et meie weendud korras, pudelikene nuusutussoolaga ja respirator käepärast oleks, et sellel korral, kui waenlane kihwitist gaasi peaks tarwitama, kaitstud oleksime. Panime ka kae järele fineli tasku patikeste haawastidumismaterjaliga. Kõik korras. — Piiss ja pommid laetud, jõudime umbes poolteisetunnilise marsimise järele higisena kohale. Õlime märjad, kui suplemast tulnud. Pesu keepis ennast wastikuna ihu külge. Minu mehine lõuahabe oli piistades.

Peagi hakkas kui pangeft wihma kallama. See leotas ka fineli läbi, nii et kufagil kuima kohta ei jäänud. — Meie suurülikid tõstasid täiel jõul ja siin ning seal tõusis waenlase talus tulekahju. Hommikul, kui juba loitma hakkas, wailis kõik, ja pea anti meile kätt tagasi marsida. Nagu näha, oli sakslane paremaks arwanud pealetungimist jätta.

Õma afukohta jõudes heitfime, kuigi lähimärjad olime, puhkama, sest ilm oli soe ja uni maitfes suureparaliselt.

„A.“ külla juures oli üks waenlase tihumadan õõsel meie kaewikusse kukkunud. Alamlipnik, feldwebel ja kats

lihtsoolatit olid surma, viis raskemalt ja kergemalt haavata ja kats pörutada saanud. Neli jändas roodus saanud üks sekretis kuuli läbi surma. Muudu on meil siin juba kaunemat aega wagune. Nädalas kolm wõi neli tapetut ja mõni haawatu polgu kohta, mis sugugi imestust ei ärata — wastasel korral ei oleks meie mitte sõjas, pealegi tuleliini.

Resknädal, 30. juuni. Hommiku kella $\frac{1}{2}$ ajal algasid Saksa schrapnellid, mortirid ja rasked tšumadanid ning ka soomustatud automobillide saadetused meie juurde sadama. Nad tuliwad otse eest ja mõlemilt poolt kõrwalt. Siis tuiskas, puud murdusid, kui konnaosjad, mets hõimles wihmawalinguna. Prrrauhh, krrrauhh, lõhkesid shra mellid, mürtisid mörserid ja plattsid automobili suurtüki omad. Wiimaste jooks ülepea on aga kohutawam, sest nad wilistawad ja dirgawad õhus karjuwalt. Mitmepuudalised tšumadanid lõhkesiwad maad põruma panewalt, nende lõhkimine tuletub wihale äritatud ilge rõhkimist meelde. „Kaarrahh, kaarrahh!“ Nagu kõhiks keegi hiiglakõrist, nagu kii-
 fts keegi hiiglaste häälel: „Sprechen Sie Deutsch!“ ...

Õhus urisewad aeroplanid, kes meie bataveide teisukohti otsiwad. — Meie saime väga hästi nende mitmesuguste sõjariistade keelest aru: — sakslased walmistawad pealetungimiseks oma jalawäele teed.

Meie omad waikiwad weel ...

Korruga hakkawad „R.“ küla juures, kus meie esimene ja teine bataljon asub, kuulipildujad, kui hiigla õmblusmasinad tööle, kuna püssi kogupaugud, kui pörguliste naerkaugusest — kostiwad ... Tähendab, et seal waenlase jalawägi juba pealetungimist algas.

Müüd kuulidus ta selgeste meie lähedal olewa suurtükiväe ohwitseri komando: „Tuld!“ ... Ja meie hiiglaste hakkasiwad wõimsat, metallisilgawat keelt rääkima. Täna päewa jooksul last waenlane umbes 15000 suurtükipautu.

Päewa jooksul löiwad meie esimene, teine ja kolmas bataljon nende seitse pealetungimist tagasi. Wiimati, õhtu eeli, kus sakslaste seljatagant järjest wärsket jõudu juurde tuli, nendel meitest kaugelt suurem ülejõud oli, löiwad nad meie esimesest bataljonist kolm rootu puruks, wõtsid „R.“ küla, ühe kõrgustiku ja umbes kahe wersta pikkuselt meie esimese liini kaewitud ära.

Ka teise bataljoni kaewikute rida käis päewa jooksul mitu korda ühe wõitlewa poole kätt teise kätte. Wahwa ja kartmata on meie polguilem R.

Ea oli wõitluse ajal ise kohal ja waimustas mehi tikuwõitlusele. Runi õõseni jäiwad meie eesliini kaewikud waenlase kätte.

Mitmed meie esimese liini kaewikud on furnutehad, pallide, rüüteltrude ja liiwaga segi hirmsaks rihuhunikuks muudetud.

Kaukasia wabatahtlik.

Nagu õhtu räägiti, ei wõtta waenlane wangisi, waid tappa kõi maha. Wiienda roodu sanitar oli oma filmaga näinud, kui sakslased meie wangilangenud mehed, kellel sõjariistu pole olnud, tikuga läbi pistnud.

Õõsel, kui meie polgule toetuswäge saadeti. Idime meie sakslasi meie kaewikute wälja ja wõtsime ta teised kohad tagasi, mis ta päewa jooksul meilt ära oli wõtnud. Wõitlus kestis hommiku kella wiieni.

Wõitluse ajal wõis tähele panna, et iga waenlase jalawäe pealetungimise eel umbes pooltundi suurtükid teed walmistawad. Pealetungimise ajal waikiwad nad. Ka staabi juures kindsid waenlase saadetused maad. Age oli töö sildumise punktis.

— Kes tuli omal jalal, keda kanti. Kõik nad on hädapärast mähitud, mida sanitarid haawamiskohal teewad. Esimeses sildumise punktis tehtakse see arstide juhatusel hoolsamine, puhastatakse haawad ära, pandakse waluwähendawat rohku peale ning saadetakse edasi. Siin lamawad ta furnutehad, kes teel kandes surnud oliwad.

Kui ma siin arstide tegewust waatlen, kes kahwatutena, wäsinuna, pea masinlikult liiguwad, kudas haawatud igat sedes nende lähinemist ootawad, siis mõtlefin ma: ainult siin õpime meie arstisi austama, ainult siin hindame dieti nende tööd ja tunneme ära kuifugused heategijad samarilased nad on. — Wiist kees siin eila hommikust saadik tegewus ja nad töötawad puhkamata ning sõmata.

Meil oli wõitlus selle poolest hea, et wali tuul meie poolt oli ja nii sakslased alla tuule. Kui meie altuule oleks olnud, oleks nad tingimata kihwitist gaasi meie wastu tarwitanud. Uga wõib ka olla, et nad sellepärast neile omaist wõitlusewiisi ei tarwitanud, et kaewikud üksteisele väga ligistiku on.

(Järgneb.)

Sumalateenistus enne lahingut.

Uue aasta õnne- soow!

Kellele ma õnne soowiks,
Õnne uueks aastaks ma?
Kallimale, üttled sina,
Alga wäga ekfid ja.

Ei ma soowi kallimale,
Ega truule sõbrale —
Soowin õnne Wene wäele
Kaitsta kallist kodumaad!

Kurwastagu minu kallim,
Unustagu sõber mind —
Hamaa mul üle kõige,
Semal õnne soowin ma!

16. detf. 1915.

Johannes Ströome.
(kaawatud sõjamees).

Sõjameeste terwitused.

Soowime kõikidele sugulastele, omastetele, sõpradele ja tuttawatele rõõmsaid jõulu pühi ja head uut aastat:

Õskar Johannson. Johannes Bennendorf. Oswald Lepp. Kustaw Spanholz.

Meie aadress on: Действующая армия. 176 пех. запасный батальонъ 9 взводъ 8-ая рота.

Terwitus Gesti wendadele!

Südamlikku tänu awalbame Gesti wendadele ja õdebele, kes meid siia kaugele waenuväljale ära ei ole unustanud. Oleme mitmed kingitused saanud, millel eestlaste nimed peal on. Nendest kukkus üks särk minule. Küll oli mu rõõm otsata, et ta siia lastekraawi eestlaste anded ulatasid. Selle rõõmuga saatsin kohe mõned tosinad kuulisi waenlasele wastu filmi, kes meie kraawist mõnikümmend sammu eemal on ja meile ööb kui päewad rahu ei anna, waid oma kuulide ja pommidega järjest üle meie kraawide külvab. Meid on roodus neli eestlast, ja meile weel, Sumal tänatud, terwed.

Jaan Bouman, Kustaw Sutt, Aleksander Heine, Peeter Wunn. Kõik oleme Siberist ja soowime rõõmsaid jõulu pühi ja head uut aastat!

Kirjutatud 1. detsembril 1915. a. lastekraawis.

Meie Matsi järgmine (72.) sõjanummer ilmub
2. jaanuaril.

Mõnda Albania rahwa elust.

II

Pulmatombed.*)

Albania katoliklastest neiuudel on aga weel teine võimalus tulewiku jaoks, ta võib, nimelt, nunneks minna. On tütar teatanud, et ta mehele ei taha minna ja nunneks saada tahab, siis võib ta wabalt wäljas käia ja wanemate majas külalisi wastu wõtta, kuid ta riided peawad siis lihtsad ja ilma ehteta olema. Kolm korda nädalas — teisipäew, reede ja laupäew — peab ta paastuma ja mitmesuguseid palweid lugema. Ühtlasi on ta siis ema paremaks käeks ja perekonnas on tal rohkem õigusi kui wennaistel. —

Kui isa tütrele teatab, et ta temale mehe on leidnud, peab neiu kohe kõigesuuremat meeleheitmist awaldama. Ema annab talle palweraamatu, mille tulewane mees kihluse märgiks saatnud. Isa lahtub toast, kus tütar seni, sagedaste mitu aastat järgemisi, luku taga elanud, ja ei näita temale kolmel päewal nägu. Kuid pulmadeni läheb weel mitu kuud aega, mõnikord terve aasta. Waja ju peigmehele aega anda tuba oma wanemate majas korda seada, kuhu ta oma tulewase kodukana toob. Terve selle aja ei näe peigmees pruuti; kui pruut enne laulatust ennast peigmehele näitaks, oleks see suur teotus pruudile kui ka tema wanematele. Pruudi wanemad omalt poolt telliwad nüüd ka weel tütrele uhked laulatuseriided.

Laulatus on katoliklastel esmaspäewal, — muhamedlastel — neljapäewal. Niihästi peigmehe kui ka pruudi

*) Waata „Meie Mats“ nr. 69.

majas kulub pulmade eelne nädal täielikult ettevalmistusteks ära.

Pruudi juurde koguvad noored neiu ja saadavad seal lauldes, tantšides ja pruudi liitu tehes aja mööda. Neljapäeval tehakse kahele wanaale naisterahwale ülesandeks pruudi juukseid ja kulmu si mustaks wärwida ja hoolikalt tal kõik karwad keha pealt wälja kiskuda — see on taunis tibe ja tehakse seda habemenoa ja kahe gummi rulli abil, millega keha ja nägu õõrutakse, et kõigewähemad kui udemedki kaots. Siis wiidakse ta sauna. — Harilikult kiistakse peigmehe käest, kas ta ehk ei soowi, et ta naine juukseid ei wärwi, kuid tema wastab alati, et naist soowib, kellel mustad juukseid oleksid. Peale pulmi wärwitakse naise juukseid ja häwitatakse ihu karwu umbes iga kahe nädala tagant. Sellepärast ei leidu albanlaste seas iialgi hallide juustega naisterahwaid, olgu nad ka kaheksakümne aastased.

Laupäeval paneb pruut omad raseded pulmariided selga ja ta wiidakse, nagu siidirätikuga kaetud, saali, kuhu juba tuttawad naisterahwad torku kogunud. Pikkamisi liigub ta edasi, pruutneitsidest kumbagilt poolt toetatud; need panewad ta madala diwani wõi eraldi selle jaoks muretsetud tugitooli peale istuma; pärast kaetakse see diwan wõi tool pealt kinni ja keski ei istu enam sinna peale. Pruutneiu istuwad kumbagile poole ja tergitawad tema nägu warjawat siidirätikut. Wiisatus nõuab, et küllalised sealjuures pruudi ilu wälja häälega kiidaksid, kuna pruut jälle ruttu oma nägu warjata püüab, nutab ja igatepidi kohmetanud ja häbelik püüab olla. Aeg-ajalt, kui mõni uus tuttaw juurde tuleb, sunnitakse teda pead üles tõstma, et tema piisaratest märga nägu wõiks näha.

Niisugusesse seisukorda jääb ta päewa läbi, ilma et paigast liiguks, sõnagi laulaks, isegi kärbsse eemale tõrjumiseks ei tohi ta kätt liigutada, see on pruutneiu de kohusiks.

Ka meesterahwad wõiwad sinna tuppa astuda, kus pruut wiibib, et teda waadata; peigmees aga ja tema perekonna liikmed on sellest eesõigusest ilma. Hommikul saadab peigmees, nagu kombe nõuab, oma kingitused: siidirätikut, puudrikarpisi, seepi, lõhnaõli ja saapad. Samuti on lugu ka järgmisel päeval — pruut peab istuma kui nui. Öhtutel, sagedaste ka õffetel, laulawad ja tantšiwad pruutneiu, pruut aga istub nurgas ja nutab.

Õsmaspäeval pidustatakse pruudi kui ka peigmehe majas, mõlemad majad on küllalistele lahti. Kõik laulawad, joowad, tantšiwad. Pruut istub, pruutneiu de keskel, endist wiisi wäiksel ja kurwalt.

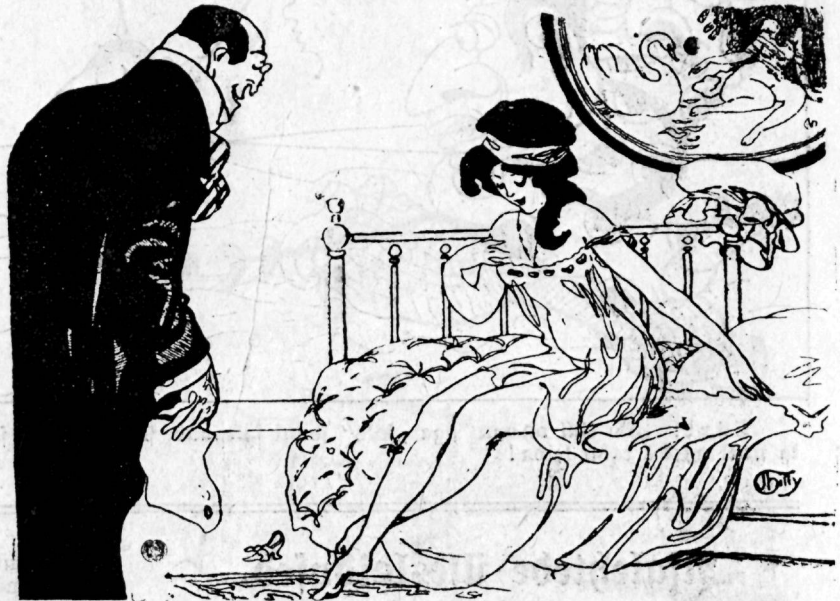
Küllalised toowad kõik ühelaadilisi kingitusi: paar puuwillaseid sukki, seepi, lõhnaõli ja siidirätik. Rohkem ja muud kingitusi ei tohi tuua.

Wiimaks ometi jõuab laulatusele mineku aeg kätte. Wanter, millele härjad ette rakendatud, on pruudi kaasawara ja kingitused suure mitmewärwilise kirstu sees juba peigmehe koju wiinud ja sealt on peigmehe saadikutena tats naisterahwast tulnud, kes uulitsal ootawad. Pruutneiu de teewad katset pruuti tooli pealt üles aidata, kuid see tõrgub wastu, ei taha nende järele minna ja teeb, nagu hoiaks ta ustest kinni. Wältab kaua, enne kui pruutneiu pruudiga rabeledes õue jõuawad. Iga ja ema sealjuures ei ole: nad on kodunt hoopis eemale läinud. Wärawa wahel algab wastutõrkumine, enne kui isamajast lahkuda, uue jõuga ja pruudi nuufumised kostawad walge siidirätiku alt, millega ta pea kinni mähitud.

Peigmehe mõlemad saadikud sammuwad ees. Nende järele kõnnib laps peigmehe poolt kingitud hommikutingadega, ja nende järele alles pruut, poolwägise pruutneiu de saatel.

Iga nurga peal edasi minna tõrkudes ja kiriku juurde jõudes sammu ühtelugu pikendades, wiidakse pruut wiimaks siiski altari ette, kus põlwili heidab. Ta loor tõstetakse

Kinematografi näitlejanna.

„Nüüd on sakslaste küüsi pooltega pääsenud sõjapõgenejad neiu moodis. Nii siis muudan mina ka ennast sõjapõgenejaks ja astun poolalasti ette. Jah, ja anna mulle nüüd kohe paarjada rubla pooltošina särkide jaoks.“

üles ja nüüd alles tuleb seni käärlambri peitus olnud peigmees, et ehmest korda oma pruuti waadata. Peiupoiste saatel laheb ta pruudi kõrwa põlwile. Peale harilikka palweid küsib preester noortelt, kas nad abieluse heita soowiwad. Pruudilt wärbib ta seda kolm korda ja alles kolmanda korra peale wastab pruut — seda nõuab kombe, et perekonda mitte teotuje alla jaata. On laulatus lõpetatud, tõuseb peigmees ruttu ülesse ja lippab oma peiupoistega minema.

Summalt ja kurwalt jääb pruut oma saatkonnaga kirikusse. Kui ta wiimaks nagu näib, nii palju jõudu on kogunud, et üles tõusta jõuab, toetawad pruutneiu teda mõlemalt poolt, peigmehe saadikud asuwad jälle rongi etteotsa, ning pikkamisi ja kurwalt liiguwad nad peigmehe maja poole.

Maja wärawas, enne kui sisse astuda, tõuseb pruudi wastutõrkumine jälle kõige kõrgemale tipule, kuna pulma-majast, kus neiu tantšiwad ja laulawad, lõbus muusik kostab. Pruut nutab, hoiab pruutneiu de kaela ümbert kinni ja ei taha ega taha majasse sisse astuda. Peigmehe wend on aga ennast wärawa taha ära peitnud, tuleb nüüd sealt salaja wälja ja wistab pruudile punase rätiku üle pea: nüüd ei ole enam midagi parata — pruut astub mehe majasse.

Bidu, söömine ja joomine wältab nüüd õhtuni, kuid pruut istub wäiksel paigal ja ei sõõ ning on nagu peru lind. Restöö ajal juhatakse ta tema jaoks määratud kambriisse, kuhu peiupoisid ka mehe saadawad, kes peale kirikut seni weel oma noorikule lähinenud ei ole, kuid ka siin wõib naine wastu tõrkuda ja ta tagasi jaata. Aga üle kolme päewa see wastutõrkumine wäldata ei tohi.

Kõik need kumbed täidetakse alati täpipealselt. Ükski perekond, isegi need, kelle liikmed Europas hariduse saanud, ei tohi sellest kõrwale kalduda.

Muhamedlastest albanlastel on pulmatombes peaaegu samasugused.

Lahutamine on kerge, ja kuigi albanlastel enamaste üks naine on, siiski wahetawad nad naisa hästi sagedaste.

Türl: „No küll on mul aga „faks“ saani sattunud, sel kombel ei saa ka uuel aastal rahu leida!

Ajalehtede ülesleidused.

Seitseteist kuud juba toovad ajalehed päev päeva kõrval sõnumeid uuest ülesleidustest sõjatehnika alal. Ülesleidjateks on peaaegu ainult fantslased ja niipea, kui sõnum leidusest ajalehes ära trükitud, seatakse see uuendus kohe kõigil Saksa väerindadel sisse. Et peale sõda näha oleks, kui palju need sõnumid tõele vastavad, olen suurema osa nendest kokku kogunud ja pakun siin austatud lugejatele lahkest läbiwaatamiseks ja meelespidamiseks.

Keepsu-gaas.

Selle ülesleidja on kuulus Baieri insener Pilsener, kes ülepea palju ülesleidusi teinud. Keepsu-gaasiga täidetud pommid lõhkewad ülewal, mitu wersta kaewikutest eemal, ja gaas wajub tähelepanemata alla. On inimene pifut seda gaasi hinganud, hakkab ta hüppama, kargama ja keepsu lööma. Kinni püüda teda ei saa, sest et ta õhust tergemaks muutub, ja ninast jooksab tal werd. Kargama hakkawad kõik korraga — esmalt roo järele, siis bataljonide, polkude ja wiimats terwete korpuste kaupa. Kuni soldatid keepsu lööwad, võib waenlaste salk nende kaewikut wabalt ära mõtta. Üks erapooletutest ajalehtedest teatab, et Pilsener selle ülesleiduse eest juba kahel korral Nobeli auhinna saanud, kuid oma ülesleidust seni salajas hoidnud. Selle eest on Willem ise tema lapse ristiisaks olnud ja tema wenna Sürgi piiskopiks nimetanud.

Sfeliikuwad suurtükkid.

Kõige tähtsamateks wiimase aja ülesleidusteks sõjatehnika peawad Norra lehed sfeliikuwaid suurtükkia. Selle mõtte ülesleidja on üks Amerila insener, kes ta Monako walitfufele ära müüis, kes sfeliikuwaid ujumise putkafi walmitama mõttes halata, siis aga ülesleiduse Saksa saadikule Paraguais edasi müüis. Suurtükile kinnitatakse iseäralik maffinawärk külge, ja siis liigub ta ise suurtükkimeeste ees, waja ainult peale kawatada.

Nagu hea jahikoer sibab ta ees. Jõuab ta liiga kaugele, võib teda tagasi hülida, ja, nagu süüdlane kunagi, jääb ta häbelikult seisatama.

Laeng.	Maffinawärk.	Wedru.
--------	--------------	--------

Sfeliikuwad suurtüki joonistus.

See on väga wäärtuslik ülesleidus ja annab suurt abi maruliste tormijookfude puhul, iseäranis, kui kõik mehed juba surma on saanud. Niisugustel juhtumistel hakkab

suurtükk, kui pifut ootanud, ise lastma. Kõnelbasse, et tema pomme lõhkemise jõud kirjeldamata olewat. Suurtükist wälja wuhisedes lööb ta pakfust beton-müütrist läbi, lendab edasi, teel wahetewahel pifut puhates, kuni ära ei effi wõi tema külge kinnitatud kompassi purustab.

Tagafitu lewad kuulid.

Sõda on inimesefoo nuhtlus, Genfis Mehiko wäljarändaja Diarez Dubarigo poolt ülesleitud tagafitulewad kuulid aga tema — tööriist. Märki jõudes ei wõi niisugune kuul kuigi kauaks inimese sisse jääda. Ta lendab edasi, ja, kui ta mõne kõwa asja wastu põrkab, lendab ta otsejoonel tagasi piisfiraaua otsast sisse oma wana kohta. Kuul on tugewast materjalist tehtud ja sõjawäljal võib teda hädakorral ka piisfimoõbiks tarwitada. Tagafitules ei effi niisugune kuul iialgi wõdrasse piisfi. On aga soldat mõnesugusel põhjusel ära läinud wõi surma saanud, lendab kuul staabi ja annab asjast ülemusele aru.

Betoni-määre.

Ringkirja teel on sõjawägedesse iseäralik betoni-määre tarwitufele saadetud, mis kõik selle, mida endistes sõdades väga kuulikardetawaks peeti, kuulikindlaks teeb. Kui selle määrdega, näitufeks, lihtne puldanist tell üle wõõbata, muutub ta oma-ette kindlufeks; lihtne trumm, millele pakf lord betonimääret üle tõmmatud, võib kuus sõd-päewa kõige hirmsamale suurtüki tulele wastu panna. Kui selle määrdega inimene üle pinfildada, ei muutu ta mitte ainult kuulikindlaks, waid temaga võib ifegi telistimi ehitust purustada, maanteest parandada, ja, on terwe polk selle määrdes kastetud, võib temast ponton-sildafit ehitada. Kui lahingute ajal Marne ääres jõe wett selle määrdega üle wõõbati, muutus wesi nii läbitungimataks, et kui siis tema sisse telkide jaoks waiast hakati taguma — need puruks läkfid, ja selle üle pahased soldatid endid sfidametäiega wangi andfid.

Raitsewarw.

Raitsewarwist wõitlejate jaoks kõneldi juba ammu. Juba Rooma ajaloost leiame tähendusi, kuidas greeklased oma elumajad hallits warwisid, põlema piisfid ja ära läkfid. Müüid tarwitawad seda abinõu ka meie waenlased. Staabides warwitakse wäeosade komanderid ruttu rohelifeks, et neile rohu ja metsa karwanda, seatakse ofjad lehtedega külge ja jalgade otfa ifegi kunstlikud juured. Et filmapettus täielik oleks, seatakse niisuguse komanderi latwa luuramife paif. Sarnasus on nii täielik, et mitte ainult kaewikutest ei wõi inimest ära tunda, waid ifegi ligidalt. Üks leitnant, keda waenlased kaewikust parajaste wälja kihutanud, astus meelehärmas niisuguse ülewärwitud polkowniku juurde, wõttis taskust oheliku, wislas üle ofja ja hakkas ennast oma ülemuse otfas pooma.

Kui need kirjeldused teie meelest ehk tõenäolikuks ei paista olewat, olge head, waadake paari wiimase näbala lehed weel kord läbi.

R. Sattir.

Sihne abinõu. A.: „Kes on see ifand, keda sa praegu teretafid?“

B.: „Ei tule filmapifk meelde; ta nimi on mul küll keele peal.“

A.: „Roh, aja siis keel wälja!“

Ofkami. Kooliõpetaja: „Karusberg, olete ka hästi ettewalmistatud?“

Kooliõpilane: „Ma olen kõige halvema wastu walmis!“

Räed paremale poole, jalad pahemale poole!

Peale Eylau lahingut 8. weebruaril 1807 woolas lugemata hull haawatuid prantslast läbi tiheda kumetuifu ühte lahinguvälja toga seiswasse kallasse, kus arstid töötasid. Külast wiis üksainus tee läbi, mõlemil pool ääres seisid majad. Külla otsas seisid sanitar, kes haawatutele walju häälega hüüdis: „läed paremale poole, jalad pahemale poole!“ millega ta ütelda tahtis, et kätkest haawatud paremale poole majadesse peaksid minema, kuna majad pahemal pool aga jalust ja rasket haawatutele määratud on. Kuna wiimaseid enamaste kanti, ja kandjad kanderaamidega jälle tagasi pöörama pidid, siis tahteti selle korralduse abil suurt tungi ja segadust wõimalikult lahendada.

Ihnuskaela testament.

Hiljuti suri Mostwas üks wana ihnuskoja ära, keda aga kannis rikkaks peeti. Järele jättis ta järgmise imelikku testamenti:

„Oma depojale jätan ja kingin ma oma wana musta ülikonna; minu detütar saab selle willase walba, mis mul surmatunnil woodi peal on; iga wonnalapsel kingin ma ühe portselan-tassi, mis mu magamisetoas kapi peal seisawad; oma õele jätan ma endi sõpruse wiimase märgina, mis meid alati ühendanud, pruuni kannu, mis minu woodi kõrwal seisab.“

Kujutatagu nüüd pärijate lohtumist ja pikki nägusi ette, kui see algupäraline testament ette loeti. Sõimusõnu sadas waele lahunu üle kui rahet, ja täis wiha tõukas ta õde selle sawist kannu jalaga kõrwa, nii et see kildudeks lendas. Aga kui suur jahmatatus! Sadanded kuldrahad weeresid äkki pörandal ringi. Nüüd tormas igakuks oma pörandust kätte wõtma, ja waata, igalt poolt leidus hästi ära peidetuna wiisakas pörandus. Ta pärijate wihased näod muutusid korrapealt naerulisteks.

Wennad-äraandjad.

Balkani wagajutt.

Kui uute hunnide malewad määratul hulgal Donau ja Spree poolt wäikse Serbia kuningriigi poole rühkised, saatis wana kuningas oma naabrile, Bulgaria tsaarile, käskjala ütlema:

„Minu rahwas ja sinu rahwas on — wennad. Kas tõeste siis surmahädaohu filmapildudel wend wenna ära annab? Ja kuigi me mõne aasta eest ühiselt wõidetud maad ei jaganud ja sinu rahwas arwab, et ta illetohtuselt wähe-maga on pidanud leppima — kõige seda wõib parandada. Sa ei soowinud, et meie wanem Wene wend meie esja oleks arutanud — anname siis endi waieluse tema ja tema liitlaste kätte arutada. Wõid arutame ise ja lepime kokku.“

Bulgaria tsaar wastas selle peale käskjala läbi:

„See küll, armas wend, mina wõtan sinu ettepaneku wastu. Küllap meie esja arutades kokku lepime. Ega me siis ometi meile wõõraid inimesi Balkani poolsaarele lasse! Heida rahulikult magama, mina sinule kurja ei tee.“

Wana Serbia kuningas usaldas ja jäi rahule. Ja kui magama heitis, oma wäiksearwulisele saatkonnale sedasama teha lubades, tungis Bulgaria tsaar wiis korda suurema wäesalgaga tema peale.

Wana kuningas magas erkalt ja tõstis õigel ajal ärni. Meeleheitlikult raiusid serblased. Kõik langevad, kuid oma wana kinga päästsid. Ja tema kiirejalgne lahinguiätt kandis ta õigel ajal lahingumõllust wälja.

* * *

Kudas Wenemaa 1916. aastal sõdib.

Wesja-urtfikus peawarju leides saatis wana kuningas sealt käskjala oma teise naabri, Greeka kuningale, juurde, nüfuguste sõnadega:

„Serwitani sind, mu tubli wend. Minu naaber ja wend bulgarlane tungis õõsel äraandlikult mu kallale. Nüüd on ainus lootus sinu peale. Meie ei ole ju sinuga mitte ainult endised sõbrad. Meil on sinuga isegi leping — wälja astuda sõber sõbra eest, kui embtumbale kurja tehtakse.“

Greeka kuningas wastas käskjala läbi:

„Mül on wäga kahju sinu pärast, kallid wend, kuid abiks olla sinule ei saa. Seft meie lepingu järele pean ma ju sinule abiks astuma siis, kui sinu kallale üks langeb, nüüd aga tungisid sinu peale kolm. Oma järk on ihule ligem. Kasju kudas ise hakkama saad, mina aga palwetan sinu eest.“

Ja seltsamal õõl astus Greeka kuningas läbirääkimisesse jakslastega.

* * *

Nutralt rändas wana kuningas wiimase lahingu wäljalt. Ei olnud tal juba kuningriiki enam. Paljud tema wahwamateft sõjameestest olid langenud. Rändas ta truu montenegrolaste poole ja korutas kurwalt mõtteid Bulgaria ja Greeka wendade äraandmise üle. Rändas ta ja mõttes, ei kuft küll täna õõjel teel päila leiab, kuhu oma halli pea panna. Ja äkki näeb mägedes maja, maja ukse ees oga seisab selle omanik Albania bei, kesles kuningas oma ja montenegrolaste hiljutise waenlase Esfad-bei ära tunneb.

„Mina olen sinu wõimu all,“ ütles wana kuningas, „wõid mind surmata, kuid luba mind enne palwetada.“

Selle peale wastas Albania bei:

„Praegu ei ole sa minu waenlane, waid minu liitlane. Sina astud minu majasse ja saadad õõ rahulikult minna.“

Kudas Sakja Willu 1916. aastal rahusõnumeid ootab.

Oled ja aga välja puhanud ja jõudu kosutanud, rändad homme hommiku minu sulaste kaitse all edasi. Astu siis rahuga sisse — siin ootab sind aupatkumine, nagu see sinusugusele kangelasele kohane.

Sahle Albania bei kindla katuse all uinudes, mölgutas wana kuningas mõtteid oma kaotatud kuningriigist, äraandjatest wendadest-kristlastest ja muhamedlastest, kes temale peawarju ei keela.

„Pühade album jõuluks“

Ilmunud pildimõistatuse dige seletuse on saanud: Mikkel Kõng, Pärnu; Aleksander Markson Rakverest; A Puust ja Aug Piim, Pärnu; Herm Jänes, Pärnu; Kupu-mees, Petrogradist; J. Koll Tallinnast; Aug. Wolberg, Tartust; Rinatar, Tallinnast; Otto Ringow, Tallinnast.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimistega palume rutata, muidu wõivad hilisemad tellijad eimestest numritest ilma jääda.

Tellimise hind lehe eesotsas. Paberi, trükitööde ja piltide valmistamise hinna tõusmise tagajärjel maksab ühes nummer nüüd 12 top.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkestähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дов. воен. цензурою. Вастутам тоimetaja Jakob Jaakon. Wäljaandja J. Muni. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

Idamaa nafi.

Berfiast walitses kord üks sultan, kes rahwast kangeste rõhus ja sellepärast väga kardetud oli. Ühel päewal läks see riigipea wäljaspoole oma pealinna müüriki jalutama ja nägi üht meest puu all istuma. Sultan jäi selle mehe juurde seisma, algas temaga juttu ja küsis: „Ütle mulle, on selle riigi sultan hirmuwalitseja wõi õiglase mees?“

Küsitu wastas kohe: „Sa on üks kole wõreimeja!“ „So?“ tähendas sultan imestades. „Tunned sa fi sultani?“

„Ei!“ oli wastus.

„Noh,“ wastas sultan, „mina olen selle riigi sultan! Mis ütled sa nüüd?“

Mees kohkus kangeste, kogus end aga ruttu ja küsis nüüd riigiwaltitsejalt: „Tunned sa mind?“

„Ei!“

„Mina olen ühe kaupmehe poeg ja iga kuu olen ma kolm päewa peast rumal. Täname päew on õnnetul kombel üks nendest kolmest.“

Seal naeris sultan, läks edasi ja jättis wanamehe karistamata.

Seesama sultan, kellel iseenesest väga suur arwamine oli, ütles kord endamisi: „Kõik maa peal ja taewas on ainult minu pärast olemas. Minu jaoks on Jumal kõik need asjad loonud!“

Selle enesekõne puhul tuli üks jääst lennates, istus tema nina peale ja ütles: „Sa kõrk mees, sa ei pea mitte arwama, et kõik asjad taewas ja maa peal sinu jaoks loodud on. Näed sa, sina oled minu jaoks loodud.“

Kord läks ta oma pojaga jahile. Päite kõrwetas palawaste, sellepärast wõtsid nad oma rased mantlid ära ja wiskasid oma kohanarrile, kes nende saatkonnas oli, õlale. Sultan naeris sealjuures ja ütles: „Waata, mu armas napp, nüüd kannad sa eeslikoormat!“

„Oh ei, minu isand ja kuningas,“ wastas napp, „mitte ühe, waid tahe eesli oma.“

Rah troost. Sja: „Mis? Sa oled ekjamil jälle läbi kukunud?“

Poeg: „Jah, aga see kord olin ma läbikukkujate seas esimene!“

Rah tagajärg. Söber (kes noorele kihelkonna arstile wälkles alewituse külalises tulnud): „Pagana pihta, sul on siin aga juba hea hull abitarwitajaid!“

Arst (uhkelt): „Jah, kui mees oma ametit mõistab... kui ma siia tulin, oli terve alewiku kohta waewalt kümme haiget, nüüd on neid aga juba tuuskümme!“

Hirmus õnnetus. Ema tuleb tuppa ja leiab oma kolme aastase pojakese hulguwat ja rufilatega filmi nühtiwat.

„Aga, Juku, Juku! Mis sul ometi on! Mispärast nutad sa nii kangeste?“

„Jah,“ wastas pois nuurkudes, „tädi ütles, et ta mul käsa pesta tahab, pesti aga kohe nägu ta!“

II. aastakäik

Rahwa tähtsamat

1916. aasta peale on ilmunud. Hind 5 k. Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Leabus“ Tallinnas.